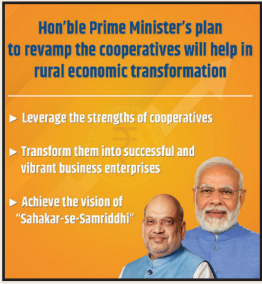

કોઓપ હોરાઈજન

1 માર્ચ 2023

સહકારી ક્ષેત્ર માટે બજેટ વરદાન છે: અમિત શાહ

કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી, અમિત શાહે જાણાવ્યું હતું કે 'સહકાર સે સમૃદ્ધિ'ના મંત્રને અનુસરીને માનનીય વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વમાં ભારત સરકાર સહકારીતા ના મદદથી કરોડો લોકોનું જીવનધોરણ ઊંચું લાવવા સંકલ્પબદ્ધ છે.

સહકારી ક્ષેત્રને મજબૂત કરવા માટે બજેટ 2023માં લેવાયેલા અભૂતપૂર્વ નિર્ણયો આ નિર્ધારનું પ્રતીક છે. વિશ્વની સૌથી મોટી વિકેન્દ્રિત સંગ્રહ ક્ષમતા સ્થાપવાની યોજના સાથે સહકારી મંડળીઓ સાથે સંકળાયેલા ખેડૂતો તેમની પેદાશોનું યોગ્ય સમયે વેચાણ કરીને યોગ્ય ભાવ મેળવી શકશે અને વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના સંકલ્પમાં ખેડૂતોની આવક વધારવા માટે આ મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે. સરકાર આગામી 5 વર્ષમાં દરેક પંચાયતમાં નવી વિવિધલક્ષી સહકારી મંડળીઓ, પ્રાથમિક મત્સ્યોદ્યોગ મંડળીઓ અને ડેરી સહકારી મંડળીઓની સ્થાપના પણ કરશે. સુગર કોઓપરેટિવ્સને 2016-17 પહેલા ખેડૂતોને તેમના ખર્ચમાં કરવામાં આવેલી ચૂકવણી બતાવવાની સુવિધા આપવામાં આવી છે, આ સાથે સહકારી ખાંડ મિલોને લગભગ 10,000 કરોડ રૂપિયાની

રાહત મળશે. કેન્દ્રીય સહકાર મંત્રીએ પણ 31 માર્ચ, 2024 સુધી રચાયેલી ઉત્પાદન ક્ષેત્રની સહકારી મંડળીઓને માત્ર 15% કરવેરાના દાયરામાં રાખવા બદલ વડાપ્રધાનનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો. પ્રાઈમરી એગ્રીકલ્ચર ક્રેડિટ સોસાયટી (પીએસીએસ) અને પ્રાઈમરી કોઓપરેટિવ એગ્રીકલ્ચર એન્ડ ડ્રલ ડેવલપમેન્ટ બેંકો (પીસીએઆરડીબીએસ) માટે રોકડ ઉપાડ પર ટીડીએસની મર્યાદા રૂ.3 કરોડ અને રોકડ થાપણો અને લોન માટે સભ્ય દીઠ રૂ.2 લાખ સુધીની મર્યાદા કરવાનો પ્રશંસનીય નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે.

સ્ત્રોત: પીઆઈબી

રાષ્ટ્રીય સ્તરની મલ્ટિસ્ટેટ કોઓપરેટિવ એક્સપોર્ટ સોસાયટી

માનનીય વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળે મલ્ટિસ્ટેટ કોઓપરેટિવ સોસાયટીઝ (એમએસસીએસ) એક્ટ, 2002 હેઠળ રાષ્ટ્રીય સ્તરની મલ્ટિસ્ટેટ કોઓપરેટિવ એક્સપોર્ટ સોસાયટીઝની સ્થાપના અને પ્રોત્સાહનને મંજૂરી આપી છે. વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયે તેની નિકાસ સંબંધિત નીતિઓ, યોજનાઓ અને એજન્સીઓ દ્વારા 'સહકારી અભિગમ'ને અનુસરીને સહકારી અને સંબંધિત સંસ્થાઓ દ્વારા ઉત્પાદિત તમામ માલસામાન અને સેવાઓની નિકાસની જોગવાઈ કરી છે.

- સૂચિત સોસાયટી નિકાસને આગળ ધપાવવા અને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક છત્ર સંસ્થા તરીકે કાર્ય કરીને સહકારી ક્ષેત્રમાં નિકાસને પ્રોત્સાહન આપશે. આનાથી વૈશ્વિક બજારમાં ભારતીય સહકારી સંસ્થાઓની નિકાસની સંભાવનાઓ ખોલવામાં મદદ મળશે. સૂચિત સોસાયટી સહકારી સંસ્થાઓને 'સમગ્ર સહકારી અભિગમ' દ્વારા ભારત સરકારના વિવિધ મંત્રાલયોની વિવિધ નિકાસ સંબંધિત યોજનાઓ અને નીતિઓનો કેન્દ્રિય લાભ મેળવવામાં મદદ કરશે. તે 'સહકારી-સે-સમૃદ્ધિ' ના ઉદ્દેશ્યને હાંસલ કરવામાં પણ મદદ કરશે, જોકે સહકારીનું એક સમાવેશી વિકાસ મોડલ જ્યાં સભ્યોને તેમના માલસામાન અને સેવાઓની નિકાસ દ્વારા વધુ સારી કિંમતો મેળવીને લાભ થશે અને મંડળ દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલ સરપ્લસમાંથી ડિવિડન્ડ વહેંચવામાં આવશે.

નિકાસમાં સહકારી સંસ્થાઓની જરૂર છે

- 8.54 લાખ નોંધાયેલ સહકારી મંડળીઓના 29 કરોડથી વધુ સભ્યો.
- સહકારી સંસ્થાઓ ગ્રામીણ આર્થિક પરિવર્તનની ચાવી છે.
- સહકારી સંસ્થાઓએ વૈશ્વિક સ્તરે વિચારવાની અને આર્થિક ક્ષેત્રોમાં તેમના તુલનાત્મક લાભનો લાભ લેવા માટે સ્થાનિક સ્તરે કાર્ય કરવાની જરૂર છે.

એક્સપોર્ટ સોસાયટી સ્થાપવા પ્રેરણા

- આંતરરાષ્ટ્રીય બજારની માંગ મુજબ સહકારી ઉત્પાદનો/સેવાઓની નિકાસ સંભવિતતાનું મૂલ્યાંકન અને ટેપ.

- દેશની નિકાસમાં સહકારી સંસ્થાઓની સીધી સંડોવણી.
- નિકાસપાત્ર સ્થાનિક સરપ્લસ, કાર્યકારી મૂડી, લોજિસ્ટિક્સ, તકનીકી જાણકારી અને તાલીમના એકીકરણ માટે યોગ્ય સંસ્થાકીય સમર્થનની જોગવાઈ.
- પ્રાપ્તિ, સંગ્રહ, પ્રક્રિયા, માર્કેટિંગ, બ્રાન્ડિંગ, લેબલીંગ, પેકેજિંગ, પ્રમાણપત્ર, સંશોધન અને વિકાસ વગેરે. અને સહકારી મંડળો દ્વારા ઉત્પાદિત તમામ પ્રકારના સામાન અને સેવાઓનો વેપાર.
- સહકારી સંસ્થાઓ દ્વારા ઉત્પાદિત વધારાના માલ અને સેવાઓની નિકાસમાં વધારો કરવો અને "મેક ઇન ઈન્ડિયા" ને પ્રોત્સાહન આપવું, જેનાથી આત્મનિર્ભર ભારત બને.
- આનાથી સહકારી ક્ષેત્રમાં વધુ રોજગારીનું સર્જન થશે.

નિકાસ મંડળીઓનું સંચાલન

- આમાંની ચાર અગ્રણી સહકારી સંસ્થાઓ ઈફ્કો, સીઆરઆઈબીસીઓ, નાફ્કો, જિસીએમએમએફ અને એનસીડીસી પ્રત્યેક રૂ. 100 કરોડનું યોગદાન આપશે.
- સોસાયટીની અધિકૃત શેર મૂડી રૂ. 2,000 કરોડ અને ચૂકવેલ શેર મૂડી રૂ. 500 કરોડ થશે.
- નવી દિલ્હી ખાતે રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ સાથે સમગ્ર દેશમાં કામગીરીનો વિસ્તાર હશે.
- પ્રાથમિકથી રાષ્ટ્રીય સુધી તમામ સહકારી મંડળીઓ - સોસાયટીમાં સભ્યો તરીકે જોડાવા માટે પાત્ર છે.

એક્સપોર્ટ સોસાયટીના કાર્યો

- મોટાભાગનો ભાર દેશમાં ઉપલબ્ધ સરપ્લસને સહકારી ક્ષેત્રમાં નિકાસ કરવા પર છે.
- વિશાળ બજારો સુધી પહોંચવા માટે ભારતીય સહકારી ક્ષેત્રને તૈયાર કરવું.
- ભારતીય સહકારી ઉત્પાદનો/સેવાઓની વિશ્વવ્યાપી માંગમાં વૃદ્ધિ.

એક્સપોર્ટ સોસાયટીના ફાયદા

- વૈશ્વિક બજારમાં ભારતીય સહકારી સંસ્થાઓની નિકાસ સંભવિતતાને અનલોક કરવું.
- સહકારના સમાવેશી વિકાસ મોડલ દ્વારા 'સહકાર-એ-સમૃદ્ધિ'ના ધ્યેયને હાંસલ કરવા.
- માલસામાન અને સેવાઓની નિકાસ દ્વારા વધુ સારી કિંમતોની અનુભૂતિ અને સમાજ દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલ સરખસમાંથી ડિવિડન્ડનું વિતરણ.
- આ પહેલનો લાભ 29 કરોડ સહકારી મંડળીઓને મળશે.

જૈવિક ઉત્પાદન માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરની સહકારી સંસ્થાઓ

માનનીય વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળે 11મી જાન્યુઆરી 2023ના રોજ એક ઐતિહાસિક નિર્ણય લીધો છે, જેમાં મલ્ટિસ્ટેટ કોઓપરેટિવ સોસાયટીઝ (એમએસસીએસ) એક્ટ, 2002 હેઠળ ઓર્ગેનિક ઉત્પાદનો માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરની સહકારી સંસ્થાઓની સ્થાપના અને પ્રોત્સાહનને મંજૂરી આપવામાં આવી છે. સંબંધિત મંત્રાલયો, ખાસ કરીને વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલય, કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય, ખાદ્ય પ્રક્રિયા ઉદ્યોગ મંત્રાલય, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય અને પૂર્વોત્તર ક્ષેત્ર વિકાસ મંત્રાલય (એમ/ડોનર) તેમની નીતિઓ, યોજનાઓ અને એજન્સીઓ દ્વારા સમર્થન 'સમગ્ર સરકારી અભિગમ'નું પાલન કરો.

વડા પ્રધાને અવલોકન કર્યું હતું કે "સહકાર-સમૃદ્ધિ" ની વિભાવનાને સાકાર કરવા માટે સહકારી સંસ્થાઓની શક્તિનો ઉપયોગ કરવા અને તેને સફળ અને ગતિશીલ વ્યવસાય સાહસોમાં પરિવર્તિત કરવાના તમામ પ્રયાસો કરવા જોઈએ. આ રીતે સહકારી સંસ્થાઓ માટે વૈશ્વિક સ્તરે વિચારવું અને તેમના તુલનાત્મક લાભનો લાભ લેવા સ્થાનિક સ્તરે કાર્ય કરવું આવશ્યક છે.

તેથી, રાષ્ટ્રીય સ્તરની સહકારી મંડળીઓએ MSCS એક્ટ (2002)ની બીજી અનુસૂચિ હેઠળ ઓર્ગેનિક ક્ષેત્રને લગતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરવા માટે એક છત્ર સંસ્થા તરીકે કાર્ય કરીને સહકારી ક્ષેત્રમાં જૈવિક ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે નોંધણી કરાવવી જરૂરી છે.

ઓર્ગેનિક ફૂડ માર્કેટની સંભાવના

- વૈશ્વિક ઓર્ગેનિક ફૂડ માર્કેટ (2020)નું કુલ કદ આશરે રૂ. 10 લાખ કરોડ છે.
- 27 લાખ હેક્ટર ઓર્ગેનિક જમીન સાથે ભારત ચોથા ક્રમે છે.
- વિશ્વના કુલ 34 લાખ ઓર્ગેનિક ઉત્પાદકોમાંથી 16 લાખ ભારતમાં છે.
- વૈશ્વિક કાર્બનિક બજારમાં ભારતનો હિસ્સો માત્ર 2.70% છે અને આ રીતે વિસ્તરણની વિશાળ સંભાવનાઓ છે.

માત્ર ઓર્ગેનિક શા માટે?

- વધતી જતી આરોગ્ય અને પર્યાવરણીય જાગૃતિ એ ઓર્ગેનિક ઉત્પાદનોની માંગના મુખ્ય ટ્રાઈવરો છે.

ભારતમાં કાર્બનિક ઉત્પાદનની સંભાવના

- ભારત તેની વૈવિધ્યસભર કૃષિ આબોહવાને કારણે વિવિધ પ્રકારના કાર્બનિક ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન કરવાની મોટી સંભાવના ધરાવે છે.
- 'દેશના ઘણા ભાગોમાં, જૈવિક ખેતીની વારસાગત પરંપરા એ એક વધારાનો ફાયદો છે, ખાસ કરીને ઉત્તર પૂર્વીય પ્રદેશ (એનઈઆર) માં, જ્યાં સિક્કિમને 2016 માં સંપૂર્ણ કાર્બનિક રાજ્ય જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.

ઓર્ગેનિક બજારોમાં સહકારી શા માટે?

- 29 કરોડથી વધુ સભ્યો સાથે 8.54 લાખ નોંધાયેલ સહકારી મંડળીઓ.
- સહકારી સંસ્થાઓનો ઉપયોગ ઓર્ગેનિક ક્લસ્ટરો અને તેની સમગ્ર સપ્લાય ચેઈનના વિકાસ માટે થઈ શકે છે.

ઓર્ગેનિક સોસાયટી - મોટી સહકારી સંસ્થાઓનો લાભ લેવો

- જિસીએમએમએફ, નાફેડ, એનસીસીફ, એનસીડીબી અને એનસીડીસી જેવી અગ્રણી સહકારી સંસ્થાઓ ઓર્ગેનિક સહકારી સંસ્થાઓની સ્થાપના માટે મંત્રાલયની પહેલ સાથે આગળ આવી છે.
- સોસાયટીની અધિકૃત શેર મૂડી રૂ. 500 કરોડ હશે, જેમાં રૂ. 100 કરોડની પ્રારંભિક પેઈડ-અપ શેર મૂડી હશે.

- તેનું કાર્યક્ષેત્ર એનસીડીબી, આણંદ, ગુજરાત ખાતે રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ સાથે દેશભરમાં હશે.

કાર્બનિક સોસાયટીનું માળખું અને તેના ફાયદા

- નિકાસ માટે સંસ્થાકીય સહાયની જોગવાઈ દા.ત., એકત્રીકરણ, પ્રમાણપત્ર, પરીક્ષણ, પ્રાપ્તિ, સંગ્રહ, પ્રક્રિયા, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ, પેકેજિંગ, લોજિસ્ટિક્સ સુવિધાઓ, ઓર્ગેનિક ઉત્પાદનોનું માર્કેટિંગ અને કાર્બનિક ખેડૂતોને નાણાકીય સહાયની વ્યવસ્થા.
- નિયત માપદંડોને પૂર્ણ કરવા માટે માન્યતા પ્રાપ્ત કાર્બનિક પરીક્ષણ પ્રયોગશાળાઓ અને પ્રમાણપત્ર સંસ્થાઓ.
- કાર્બનિક ઉત્પાદનોની સમગ્ર સપ્લાય ચેઈનનું સંચાલન.
- વૈશ્વિક બજારમાં કાર્બનિક ઉત્પાદનોની પહોંચ અને માંગમાં વધારો કરતી વખતે AMUL અને અન્ય એજન્સીઓના બ્રાન્ડ અને માર્કેટિંગ નેટવર્કનો ઉપયોગ કરવો.
- કાર્બનિક ઉત્પાદકોનું ટેકનિકલ માર્ગદર્શન, તાલીમ અને ક્ષમતા નિર્માણ અને ઓર્ગેનિક ઉત્પાદનો માટે સમર્પિત માર્કેટ ઈન્ટેલિજન્સ સિસ્ટમ વિકસાવવી અને જાળવવી.
- સ્થાનિક તેમજ વૈશ્વિક બજારોમાં કાર્બનિક ઉત્પાદનોની માંગ અને વપરાશની સંભાવનાને અનલોક કરવું.

રાષ્ટ્રીય સ્તરની બહુ-રાજ્ય સહકારી બિયારણ સંસ્થા

માનનીય વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળે મલ્ટિસ્ટેટ કોઓપરેટિવ સોસાયટીઝ (MSCS) એક્ટ, 2002 હેઠળ રાષ્ટ્રીય સ્તરે બહુ-રાજ્ય બીજ સહકારી સંસ્થાઓની સ્થાપના અને પ્રોત્સાહન આપવાના ઐતિહાસિક નિર્ણયને મંજૂરી આપી છે જે એક સર્વોચ્ચ સંસ્થા તરીકે કાર્ય કરશે. ગુણવત્તાયુક્ત બીજનું ઉત્પાદન, પ્રાપ્તિ, પ્રક્રિયા, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ, પેકેજિંગ, સંગ્રહ, માર્કેટિંગ અને વિતરણ; વૃહાત્મક સંશોધન અને વિકાસ; અને સ્વદેશી કુદરતી બિયારણોના સંરક્ષણ અને સંરક્ષણ માટેની સિસ્ટમ વિકસાવવી; દેશભરની વિવિધ સહકારી સંસ્થાઓ, ખાસ કરીને કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય, ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદ (આઈસીએઆર) અને રાષ્ટ્રીય બીજ નિગમ (એનએસસી) દ્વારા તેમની યોજનાઓ અને એજન્સીઓ દ્વારા 'સમગ્ર સરકારી અભિગમ'ને અનુસરીને.

માનનીય વડા પ્રધાને અવલોકન કર્યું કે સહકારી-એ-સમૃદ્ધિની વિભાવનાને સાકાર કરવા માટે સહકારી સંસ્થાઓની શક્તિનો ઉપયોગ કરવા અને તેને સફળ અને ગતિશીલ વ્યવસાયિક સાહસોમાં પરિવર્તિત કરવાના તમામ પ્રયાસો કરવા જોઈએ, કારણ કે સહકારી એ ચાવી છે. કૃષિ અને સંલગ્ન ક્ષેત્રોમાં દેશના ગ્રામીણ આર્થિક પરિવર્તન માટે.

કૃષિ વિકાસ માટે ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણ શા માટે?

- વિશ્વના કુલ જમીન વિસ્તારના માત્ર 2.3% ધરાવતા ભારતે તેની વિશાળ વસ્તી માટે ખાદ્ય સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવી પડશે, જે વિશ્વની વસ્તીના 17.7% છે. ખેતી હેઠળનો વિસ્તાર વધવાની શક્યતા નથી તે ધ્યાનમાં લેતા, ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણ પર ભાર મૂકીને ખેતીની જમીનના એકમ દીઠ ઉત્પાદકતા વધારવા પર ભાર મૂકવો પડશે.
- એવો અંદાજ છે કે કુલ ઉત્પાદનમાં ગુણવત્તાયુક્ત બીજનો સીધો ફાળો પાકના આધારે લગભગ 15-20% છે અને અન્ય ઈનપુટ્સના કાર્યક્ષમ સંચાલન સાથે તેને વધારીને 45% કરી શકાય છે.

ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણમાં સહકાર શા માટે?

- દેશમાં 29 કરોડથી વધુ સભ્યો સાથે 8.54 લાખ નોંધાયેલ સહકારી મંડળીઓ છે. ખેડૂતો બિયારણના પ્રાથમિક ઉત્પાદકો અને ઉપભોક્તા બંને હોવાથી અને મોટાભાગના ભારતીય ખેડૂતો ઓછામાં ઓછી એક સહકારી સંસ્થાના સભ્યો છે, આ સહકારી સંસ્થાઓ અપેક્ષિત બીજ રિપ્લેસમેન્ટ રેટ (એસઆરઆર) અને વૈરિએટલ રિપ્લેસમેન્ટ રેટ (વિઆરઆર) પ્રદાન કરવા માટે પણ સંકળાયેલી હોઈ શકે છે. યોગ્ય સંસ્થાકીય સમર્થન.
- આમ, ખેડૂતોમાં મોટી સદસ્યતાના કારણે સહકારી સંસ્થાઓની તાકાતનો ઉપયોગ ઉત્પાદન હેતુઓ, અદ્યતન પરીક્ષણ સુવિધાઓના વિસ્તરણ અને વિવિધ બીજ પરીક્ષણો માટે કરી શકાય છે, જે ઉપજની વિવિધતા ઘટાડવા માટે નિમિત્ત બની શકે છે.

બીજ સોસાયટીની સ્થાપના માટે પ્રેરણા

- ઉત્પાદન, પ્રાપ્તિ, પ્રક્રિયા, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ, પેકેજિંગ, સંગ્રહ, માર્કેટિંગ અને પ્રમોશન અને વિતરણ માટેની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા મલ્ટી-સ્ટેટ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી એક્ટ, 2002 હેઠળ રાષ્ટ્રીય સ્તરની બહુ-રાજ્ય સહકારી બિયારણ મંડળીઓની સ્થાપના. તમામ સંબંધિત માર્કેટિંગ ચેનલો દ્વારા પોતાના બ્રાન્ડ નામ હેઠળ ગુણવત્તાયુક્ત બીજ.

બીજ મંડળીનું સંચાલન

- ત્રણ અગ્રણી રાષ્ટ્રીય સહકારી મંડળીઓ જેમ કે. ઈન્ડિયન ફાર્મર્સ ફર્ટિલાઇઝર કો-ઓપરેટિવ લિમિટેડ (ઈફ્કો), કૃષક ભારતી કો-ઓપરેટિવ લિમિટેડ (કીભકો) (મુખ્ય પ્રમોટર) અને નેશનલ એગ્રીકલ્ચરલ કોઓપરેટિવ માર્કેટિંગ ફેરેશન ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (નાફેડ) અને બે વૈધાનિક સંસ્થાઓ, જેમ કે નેશનલ ડેરી ડેવલપમેન્ટ બોર્ડ (એનડીડીબી) અને નેશનલ કોઓપરેટિવ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (એનસીડીસી) એ પ્રત્યેક રૂ.50 કરોડનું યોગદાન આપવા અને બીજ સહકારીના પ્રમોટર સભ્યો બનવાનું વચન આપ્યું છે.
- સોસાયટીની અધિકૃત શેર મૂડી રૂ.500 કરોડ હશે અને રૂ.250 કરોડની પ્રારંભિક પેઈડ-અપ શેર મૂડી સાથે સ્થાપવામાં આવશે.
- આમાં શેર મૂડી, પ્રવેશ અને અન્ય ફી, લોન, રોકડ ક્રેડિટ્સ, વ્યાપારી કાગળો, બેંકો/નાણાકીય સંસ્થાઓના ઓવરડ્રાફ્ટ, કેન્ટ્રલ અને રાજ્ય સરકારો તરફથી અનુદાન અને સબસિડી, ભારત અને વિદેશમાં સભ્યો અને અન્ય સંસ્થાઓ તરફથી નફો દાન/યોગદાનનો સમાવેશ થાય છે.

સોસાયટી ના કાર્યો અને કાર્યક્ષેત્ર

- સૂચિત સોસાયટી પ્રાથમિક કૃષિ સહકારી મંડળીઓ (પીએસીએસ), મલ્ટી-સ્ટેટ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીઓ (એમએસસીએસ) અને ફેરેશનો દ્વારા જિલ્લા, રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય સ્તરે તમામ પ્રકારના સહકારી માળખાંનો સમાવેશ કરીને અને એસઆરઆર વધારવા માટે અન્ય તમામ માધ્યમો દ્વારા કાર્ય કરશે. વીઆરઆર ગુણવત્તાયુક્ત બીજની ખેતીમાં ખેડૂતોની ભૂમિકા અને વિવિધ બીજ પરીક્ષણો, એક જ બ્રાન્ડ નામ સાથે પ્રમાણિત બીજનું ઉત્પાદન અને વિતરણ.
- તેનું દેશવ્યાપી કવરેજ હશે. શરૂઆતમાં, રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ નવી દિલ્હી ખાતે હશે.
- પ્રાથમિકથી રાષ્ટ્રીય સહિત તમામ સ્તરે બિયારણના વ્યવસાયમાં રસ ધરાવતી સહકારી મંડળીઓ સૂચિત સોસાયટીમાં સભ્ય તરીકે જોડાવા માટે પાત્ર હશે.
- સમયાંતરે સુધારેલા પેટા-નિયમો અને એમએસસીએસ અધિનિયમ અને નિયમો 2002 મુજબ મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારીની સહાયતા ધરાવતા બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા સોસાયટીનું સંચાલન કરવામાં આવશે. તે તેના સભ્યો માટે જવાબદાર રહેશે.
- સોસાયટી બ્રીડર્સ, ફાઉન્ડેશનો અને પીએસીએસ, સરકાર દ્વારા પ્રમાણિત વિવિધ યોજનાઓ અને નીતિઓનો લાભ લઈને ત્રણેય પેઢીના બીજના ઉત્પાદન, પરીક્ષણ, પ્રમાણપત્ર, પ્રાપ્તિ, પ્રોસેસિંગ, સ્ટોરેજ, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ અને પેકેજિંગ પર તેના કામ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે. ભારતના મંત્રાલયો 'સમગ્ર સરકારી અભિગમ' દ્વારા કેન્દ્રિત રીતે કામ કરશે.

સોસાયટી નો લાભ

- બીજ સહકારી સુનિશ્ચિત કરશે કે 29 કરોડ નાની અને સીમાંત જમીન ધરાવતા સહકારી ખેડૂત સભ્યોને ગુણવત્તાયુક્ત બીજ ઉત્પાદન, વિતરણ, માર્કેટિંગ અને પરંપરાગત કુદરતી બિયારણના સંરક્ષણનો લાભ મળે. સોસાયટી બીજ પરીક્ષણ સુવિધાઓ અને વિવિધ પરીક્ષણોના અપગ્રેડેશન દ્વારા આ ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરશે.
- સોસાયટી પેટા-નિયમો મુજબ અનામત રાખ્યા પછી ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણ ઉત્પાદન, પ્રાપ્તિ, પ્રક્રિયા, પેકેજિંગ, માર્કેટિંગ વગેરેમાંથી તમામ નફો સહભાગી ખેડૂત સભ્યોને ટ્રાન્સફર કરશે.
- સોસાયટી ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણના ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, સંગ્રહ, માર્કેટિંગ અને વિતરણ માટે સહકારી સંસ્થાઓની ક્ષમતામાં વધારો કરશે, જેનાથી કૃષિ ઉત્પાદકતામાં વધારો થશે જે ગ્રામીણ અર્થતંત્રનો સમાવેશી વિકાસ તરફ દોરી જશે જે દેશની કરોડરજજુ છે.
- સોસાયટી એક જ બ્રાન્ડ નામનો ઉપયોગ કરીને તમામ સ્તરે નેટવર્કનો

ઉપયોગ કરીને બિયારણ બદલવાના દરો, વેરાયટી રિવેસમેન્ટ રેટ, ગુણવત્તાયુક્ત બીજની ખેતી અને બીજની વિવિધતાના ટ્રાયલ્સમાં ખેડૂતોની ભૂમિકા, પ્રમાણિત બીજનું ઉત્પાદન અને વિતરણ કરવામાં મદદ કરશે. સહકારી ગુણવત્તાના બિયારણોની ઉપલબ્ધતાથી ખાદ્ય સુરક્ષાને મજબૂત કરવા અને ખેડૂતોની આવક વધારવા માટે કૃષિ ઉત્પાદકતા વધારવામાં મદદ મળશે.

- નેશનલ કોઓપરેટિવ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (એનસીયુઆઈ) દ્વારા પ્રકાશિત આંકડા અનુસાર, આશરે. 13.30% સીધી રોજગાર સહકારી ક્ષેત્રમાંથી પેદા થાય છે. આ સૂચિત સોસાયટી દ્વારા ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણનું ઉત્પાદન દેશમાં કૃષિ ઉત્પાદનમાં વધારો કરશે અને કૃષિ અને સહકારી ક્ષેત્રમાં વધુ રોજગારીનું સર્જન કરશે. ગુણવત્તાયુક્ત બીજનું પ્રોસેસિંગ, માર્કેટિંગ અને વિતરણ આ ક્ષેત્રોમાં વધારાની રોજગારીનું સર્જન કરશે, જેનાથી ગ્રામીણ અર્થતંત્રને વેગ મળશે, “મેક ઈન ઈન્ડિયા” ને પ્રોત્સાહન મળશે અને આત્મનિર્ભર ભારત તરફ દોરી જશે.
- આ સહકારી સંસ્થાઓના સર્વસમાવેશક વિકાસ મોડલ દ્વારા ‘સહકારી-એ-સમૃદ્ધિ’ ના ઉદ્દેશ્યને હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે જ્યાં સભ્યો ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણનું ઉત્પાદન કરીને અને સારી કિંમતો મેળવીને તેમજ પાકના ઉચ્ચ ઉપજ અને ઉચ્ચ ઉત્પાદનનો ઉપયોગ કરીને લાભ મેળવશે. વિવિધ (એચવાઈવી) બીજ અને તે પાણ સમાજ દ્વારા પેદા થતા સરપ્ત્વસમાંથી ડિવિડન્ડના માર્ગે વહેંચવામાં આવે છે.
- 29 કરોડ સભ્યોને સહકારી મંડળીઓનો લાભ મળશે, જેઓ ગ્રામીણ ખેતી સમુદાયો, સીમાંત અને ઓછી આવક ધરાવતા જૂથો સાથે સંબંધ ધરાવે છે.

ઐતિહાસિક એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કર્યા - પીએસીએસ હવે સીએસસી દ્વારા ઓફર કરવામાં આવતી 300 થી વધુ ઈ-સેવાઓ પ્રદાન કરશે

એક ઐતિહાસિક નિર્ણયમાં, માનનીય વડાપ્રધાનના ‘સહકાર સે સમૃદ્ધિ’ ના સ્વપ્નને સાકાર કરવા માટે 2 ફેબ્રુઆરી, 2023ના રોજ એક સમજૂતી કરાર (એમઓયુ) પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા, જે પ્રાથમિક કૃષિ વિચારણા મંડળીઓ (પીએસીએસ) ને સેવાઓ પ્રદાન કરવા સક્ષમ બનાવશે. તે કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારી મંત્રી અમિત શાહ અને કેન્દ્રીય ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવની હાજરીમાં કોમન સર્વિસ સેન્ટર્સ (સીએસસીએસ) દ્વારા આપવામાં આવે છે. નવી દિલ્હીમાં સહકાર મંત્રાલય, ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી ટેકનોલોજી મંત્રાલય, નાબાર્ડ અને સીએસસી ઈ-ગવર્નન્સ સર્વિસિસ ઈન્ડિયા લિમિટેડ વચ્ચે એક એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રસંગે સહકાર રાજ્ય મંત્રી બીએલ વર્મા, સહકાર મંત્રાલયના સચિવ અને ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય, નાબાર્ડ અને એનસીડીસીના વરિષ્ઠ અધિકારીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

તેમના વક્તવ્યમાં, સહકારી મંત્રીએ જણાવ્યું હતું કે પીએસીએસ એ સહકારીનો આત્મા છે અને તેને બહુહેતુક બનાવે છે કારણ કે લગભગ 20 સેવા પ્રદાતાઓ ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રોજગારીની તકો વધારશે. તેમણે કહ્યું કે ગ્રામીણ અને કૃષિ વિકાસમાં પીએસીએસ ની ભૂમિકા અને યોગદાન ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. કરારને બધા માટે જીત-જીતની સ્થિતિ તરીકે વર્ણવતા, તેમણે ટિપ્પણી કરી કે તે સહકારી અને ખેડૂતો બંનેને મજબૂત કરવા માટે એક ક્રાંતિકારી પગલું હશે અને દેશના સૌથી નાના એકમો સુધી સીએસસી ખ્યાલને સ્કેલ કરવામાં મદદ કરશે. આ એમઓયુ સાથે, પીએસીએસ હવે સીએસસી તરીકે કામ કરી શકશે, જે પીએસીએસના 13 કરોડ ખેડૂત સભ્યો સાથે ગ્રામીણ જનતાને 300 થી વધુ સેવાઓ પ્રદાન કરશે. તે પીએસીએસ ની વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓને વધારશે અને તેમને સ્વ-ટકાઉ નાણાકીય સંસ્થાઓ બનાવવામાં મદદ કરશે; અને આ પહેલ સાથે, પીએસીએસ હવે નાગરિકોને સીએસસી યોજનાના ડિજિટલ સેવાઓ પોર્ટલ પર સૂચિબદ્ધ બધી સેવાઓ પૂરી પાડવા સક્ષમ બનશે, જેમાં બેંકિંગ, વીમો, આધાર નોંધણી/અપડેટિંગ, કાનૂની સેવાઓ, ખેતીના સાધનો, પાન કાર્ડ જેવા કૃષિ-

ઈનપુટ્સનો સમાવેશ થાય છે. આઈઆરસીટીસી, રેલવે, બસ અને એર ટિકિટ સંબંધિત સેવાઓ વગેરે. કેન્દ્રીય સહકાર મંત્રીએ એવી પણ જાહેરાત કરી હતી કે પીએસીએસ કોમ્પ્યુટરાઈઝેશનની ચાલી રહેલી કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના હેઠળ વિકસિત રાષ્ટ્રીય સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ પીએસીએસ માટે CSC તરીકે કાર્ય કરવા માટે પણ કરવામાં આવશે, જે એક મોટી સિદ્ધિ હશે.

સ્ત્રોત: પીઆઈબી

એનસીયુઆઈ ખાતે એનસીપી પેનલની બેઠક: એનસીપી સહકારી ભરતી બોર્ડ અને સહકારી ટ્રિબ્યુનલ નવા ડ્રાફ્ટની દરખાસ્ત કરી

એનસીપી પેનલે 24 જાન્યુઆરી, 2023ના રોજ એનસીયુઆઈ હેડક્વાર્ટર ખાતે ભૂતપૂર્વ કેન્દ્રીય પ્રધાન સુરેશ પ્રભુની અધ્યક્ષતામાં નવી રાષ્ટ્રીય સહકારી નીતિ (એનસીપી) દસ્તાવેજનો મુસદ્દો તૈયાર કરવા માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરની સમિતિની તેની 6મી બેઠક યોજી હતી. આ બેઠકના કેટલાક અગ્રણી સૂચનોમાં નેશનલ કોઓપરેટિવ

ઓડિટ એન્ડ એકાઉન્ટ્સ બોર્ડ અથવા નેશનલ કોઓપરેટિવ ટ્રિબ્યુનલ અને નેશનલ કોઓપરેટિવ રિક્રુટમેન્ટ બોર્ડની સ્થાપનાનો સમાવેશ થાય છે. પેનલના સભ્યોના આ તમામ ક્રાંતિકારી વિચારો અને સૂચનો એનસીપીના અંતિમ ડ્રાફ્ટમાં સામેલ કરવામાં આવી રહ્યા છે.

આ બેઠકમાં એનસીયુઆઈ પ્રમુખ દિલીપ સંઘાણી, કીભકો ના એમડી રાજન ચૌધરી, આરબીઆઈ સેન્ટ્રલ બોર્ડના ડિરેક્ટર સતીશ મરાઠે, એનએએફસીયુબી પ્રમુખ જ્યોતિન્દ્ર મહેતા, વીએએમએનઆઈસીઓએમ ના ડિરેક્ટર હેમા યાદવ, એનએફસીએસએફ ના એમડી પ્રકાશ નાઈકનાવરે, નાબાર્ડના ચેરમેન શાજી કેવી, ઉદયપુર દૂધ ઉત્પાદન, કોલલીંગ પટેલના કોર્પોરેટરો હાજર રહ્યા હતા. સંઘ પટેલ તથા અન્ય સભ્યો અને પદાધિકારીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

એનસીપીના નવા ડ્રાફ્ટમાં નેશનલ કોઓપરેટિવ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાની રચનાનો પણ પ્રસ્તાવ છે, જે નાબાર્ડની સમાન ભૂમિકા ભજવશે. ડ્રાફ્ટ પોલિસી દસ્તાવેજમાં પ્રસ્તાવિત અન્ય કેટલીક ટોચની સંસ્થાઓમાં ડેવલપમેન્ટ ફાઈનાન્સ ઈન્સ્ટિટ્યુશન, નેશનલ કોપ યુનિવર્સિટી, સેન્ટર ફોર એક્સલન્સ, નેશનલ કોપ ઓડિટ અને એકાઉન્ટિંગ બોર્ડ, નેશનલ એક્સપોર્ટ મલ્ટિરેટ કોપ સોસાયટી વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. નવા એનસીપી 2022નો ડ્રાફ્ટ આગામી 25 વર્ષ એટલે કે 2024-2047 માટે રોડમેપ પૂરો પાડે છે. વ્યૂહરચનાઓ 2.5 લાખ કર્ચકારી પીએસીએસનું કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન, તેમને એક સામાન્ય રાષ્ટ્રીય પ્લેટફોર્મ પર લાવવા અને તમામ હિતધારકો સાથે રાષ્ટ્રીય કોઓપ ડેટાબેઝને એકીકૃત કરવાની છે. અને 2047 સુધીમાં, ડ્રાફ્ટ એનસીપી 6 લાખ નવા પીએસીએસ, ડેરી અને ફિશરીઝ કોઓપરેટિવ્સ સ્થાપવાની યોજના ધરાવે છે. આ ઉપરાંત, તે 50 કરોડ બોર્ડ સભ્યો અને અન્યને તાલીમ આપવાની વાત કરી રહી છે.

સ્ત્રોત: ઈન્ડિયન કોઓપરેટિવ.કોમ

ગાંધીનગરમાં બી20 ઈન્ડિયા ઈન્સેશન મીટ

3-દિવસીય બી20 ઈન્ડિયા સમિતિ તાજેતરમાં ગુજરાતના ગાંધીનગરમાં યોજાઈ હતી. ડૉ. ચંદ્રપાલ સિંહ યાદવ (પ્રમુખ આઈસીએ-એપી અને પ્રમુખ કીભકો), દિલીપ સંઘાણી (પ્રમુખ એનસીયુઆઈ અને

પ્રમુખ ઈફકો), અને સાવિત્રી સિંહ (ડેપ્યુટી ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ, એનસીયુઆઈ) એ બેઠકમાં ભાગ લીધો હતો. હાલમાં, ભારત જી20 નું પ્રમુખપદ ધરાવે છે, જે મોટા વિકસિત અને વિકાસશીલ રાષ્ટ્રોનું જૂથ છે. સપ્ટેમ્બર 2023માં, ભારત 18મી જી20 સમિટનું આયોજન કરશે. તે પહેલા, બી20 સહિત જી20 ના મુખ્ય જૂથોની ઘણી બેઠકો થશે.

ધ બિઝનેસ 20 (બી20) એ સંસ્થાના સૌથી અગ્રણી સત્તાવાર જૂથોમાંનું એક છે જેમાં કંપનીઓ, ટ્રેડ યુનિયનો અને બહુપક્ષીય સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે.

ભારતના જી20 પ્રમુખપદ દરમિયાન બી20નું નેતૃત્વ કરવા અને હોસ્ટ કરવા માટે GoI દ્વારા બી20 સચિવાલય તરીકે કન્ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ઈન્ડસ્ટ્રી (સીઆઈઆઈ)ને સત્તાવાર રીતે નિયુક્ત કરવામાં આવી છે. બી20 ઈન્ડિયા 7 ટાસ્ક ફોર્સ અને 2 ટાસ્ક ફોર્સ દ્વારા કામ કરશે.

જી20 જૂથમાં આર્જેન્ટિના, ઓસ્ટ્રેલિયા, બ્રાઝિલ, કેનેડા, ચીન, ફ્રાન્સ, જર્મની, ભારત, ઈન્ડોનેશિયા, ઈટાલી, જાપાન, રિપબ્લિક ઓફ કોરિયા, મેક્સિકો, રશિયા, સાઉદી અરેબિયા, દક્ષિણ આફ્રિકા, તુર્કી, યુનાઈટેડ કિંગડમ, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ અને યુરોપિયન યુનિયન છે.

એનસીયુઆઈ એ સી-20 વર્કિંગ ગ્રુપ વેબિનારમાં ભાગ લીધો હતો

એનસીયુઆઈ ડેપ્યુટી સીઈ સાવિત્રી સિંહે 22 જાન્યુઆરી, 2023ના રોજ સી-20 વર્કિંગ ગ્રુપ દ્વારા આયોજિત વેબિનારમાં ભાગ લીધો હતો. વેબિનારની મુખ્ય થીમ “લિંગ અને નાગરિક સમાજ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી ટેકનોલોજી અને નીતિઓ” હતી. એનસીયુઆઈ ના ડેપ્યુટી સીઈ એ ભારતમાં સહકારી ચળવળનો પરિચય આપ્યો અને 30 કરોડ સહકારી સભ્યોના સામાજિક-આર્થિક વિકાસમાં તેમના નોંધપાત્ર યોગદાનની નોંધ કરવા ઉપરાંત સફળ ભારતીય સહકારી વ્યવસાયોને પ્રકાશિત કર્યા. સી20 માટે મુખ્ય નીતિ સંદેશ તરીકે, તેણીએ ભલામણ કરી હતી કે એસડીજી ની સિદ્ધિમાં coopsના યોગદાનને મુખ્ય પરિબળ તરીકે ઓળખવામાં આવે અને વિવિધ જી20 કાર્યકારી જૂથોમાં યોગ્ય સ્થાન આપવામાં આવે અને સંબંધિત અહેવાલો અને ભલામણોમાં પણ તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે. સિવિલ 20 (સી20) એ જી20નું સત્તાવાર જોડાણ જૂથ છે. નાગરિક સમાજ સંગઠનો (સીએસઓએસ) માટે જી20 ના પ્લેટફોર્મ તરીકે, સી20 બિન-સરકારી અને બિન-વ્યાવસાયિક અવાજો જી20 નેતાઓ માટે લાવે છે. ભારત હાલમાં જી20 નું પ્રમુખપદ ધરાવે છે.

એનસીયુઆઈ નીટકોન લિ. સાથે એમઓયુ પર દસ્તાક્ષર કર્યા: સહકારી ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવાનું એક નોંધપાત્ર પગલું

સહકારી ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક પ્રખ્યાત સંસાધન સંસ્થા સાથે જોડાણ બનાવવાના પ્રયાસો ચાલુ રાખીને, એનસીયુઆઈ એ નીટકોન લિમિટેડ સાથે ભાગીદારી કરી છે. સાથે 2

ફેબ્રુઆરી, 2023 ના રોજ એમઓયુમાં પ્રવેશ કર્યો; એનસીયુઆઈના પ્રમુખ દિલીપ સંઘાણી, ડૉ. સુધીર મહાજન, સીઈ, એનસીયુઆઈ, અને સતવિંદર સિંઘ, એમડી, નીટકોન લિમિટેડની હાજરીમાં. આ નોંધપાત્ર સહયોગ દ્વારા, એનસીયુઆઈ ને માર્કેટિંગ વિકસાવવા, SHGs અને coopsના ઉત્પાદનોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વ્યાવસાયિક સમર્થન મળશે. કોલેટરલ, આંતરપ્રિન્યોરશિપ ડેવલપમેન્ટ ટ્રેનિંગ પ્રોગ્રામ્સ સાથે તેના ઈન્ક્યુબેશન સેન્ટરને મજબૂત બનાવવું અને રેકૉર્ડનું ડિજિટાઈઝેશન, સોફ્ટવેર ડેવલપમેન્ટ, વિવિધ પ્રોજેક્ટ્સ માટે આઈટી હાર્ડવેર સપ્લાય વગેરે સહિતની આઈટી સેવાઓ. 1984 માં સ્થપાયેલ, નીટકોન લિમિટેડ એ આઈટી અને કન્સલ્ટન્સી ક્ષેત્રમાં કામ કરતી સરકારી સંસ્થા છે જે ઔદ્યોગિક, શિક્ષણ અને આરોગ્ય સેવાઓમાં સેવાઓ, કૌશલ્ય વિકાસ, તાલીમ અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રદાન કરે છે.

ઑર્ગેનિક સોસાયટી કા લાભ

- પ્રમાણિત સંસ્થાગત તંત્ર બનાવવા જાણ્યા સસ્તી કીમત પર ટેસ્ટિંગ હોગી
- લૉજિસ્ટિક્સ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર કા વિકાસ કિયા જાણ્યા
- ઑર્ગેનિક સેવી સમૂહોં કી પહચાન ઓર વિકાસ કિયા જાણ્યા
- ઑર્ગેનિક સેવી કો બાજારોં સે જોડા જાણ્યા

